PRAKTISCHE LEKTION

Nyjat e përparme: i, e, të, së

Lektionskategorie: Mësime të gjuhës shqipe

> Katër nyjat që lidhin mbiemrin dhe gjinoren me emrin, dhe rregulli i thjeshtë për të zgjedhur atë të duhurën.

Nyjat e përparme: i, e, të, së

Nyja e përparme është një veçori e shqipes që nuk e ka pothuajse asnjë gjuhë tjetër europiane. Ajo **nuk tregon shquarsi** — shquarsia jepet nga mbaresa e emrit — por **lidh** me emrin një mbiemër të nyjshëm, një emër në gjinore ose një numëror rreshtor.

Çfarë lidh nyja

Lidh	Shembull
Mbiemër të nyjshëm	*djali **i** mirë, vajza **e** re*
Emër në rasën gjinore	*libri **i** Artës, maja **e** malit*
Numëror rreshtor	*kati **i** tretë, klasa **e** nëntë*
Emër foljor	***të** ecurit, **të** folurit*

Rregulli i plotë

Rasa	Mashkullore njëjës	Femërore njëjës	Shumës
Emërore	**i** — djali **i** mirë	**e** — vajza **e** mirë	**e** — djemtë **e** mirë
Gjinore	**të** — i djalit **të** mirë	**së** — i vajzës **së** mirë	**të** — i djemve **të** mirë
Dhanore	**të** — djalit **të** mirë	**së** — vajzës **së** mirë	**të** — djemve **të** mirë
Kallëzore	**e** — djalin **e** mirë	**e** — vajzën **e** mirë	**e** — djemtë **e** mirë
Rrjedhore	**të** — djalit **të** mirë	**së** — vajzës **së** mirë	**të** — djemve **të** mirë

Shkurt: *së* shfaqet vetëm te femërorja njëjës në gjinore, dhanore dhe rrjedhore. Kudo tjetër zgjedh midis *i*, *e* dhe *të*.

Nyja te gjinorja

Te grupi me gjinore, nyja përshtatet me **emrin e parë**, jo me atë në gjinore:

- *libri **i** Artës* — *libri* është mashkullor, prandaj **i**.
- *çanta **e** Artës* — *çanta* është femërore, prandaj **e**.
- *librat **e** Artës* — shumësi merr **e**.

ENGLISH FOR LIFE

© 2026 English For Life LLC — Foreign Language Learning Association, Kumanovo, North Macedonia. All rights reserved.
All content, trademarks and materials on this website are the property of English For Life and may not be reproduced or distributed without prior written permission.

- *maja* ***e*** *malit* — *maja* vendos nyjën, jo *mali*.

Mbiemra pa nyjë

Jo çdo mbiemër merr nyjë. Mbiemrat e panyjshëm — *trim, punëtor, besnik, shqiptar, modern* — e formojnë femëroren me mbaresë: *djalë* ***trim*** → *vajzë* ***trime***.

Nga letërsia shqipe

Naim Frashëri e përsërit nyjën para çdo mbiemri, edhe kur ata radhiten njëri pas tjetrit:

«Gjuha jonë sa ***e*** *mirë! / Sa* ***e*** *ëmbël, sa* ***e*** *gjerë! / Sa* ***e*** *lehtë, sa* ***e*** *lirë!»*

Nyja është **e** sepse emri *gjuha* është femëror njëjës në rasën emërore. Po të ishte *vendi*, do të kishim *i mirë, i ëmbël, i gjerë*.

Fjalët sinjalizuese

Mbaresa e emrit të tregon nyjën: **-i / -u** → mashkullore njëjës; **-a / -ja** → femërore njëjës; **-të / -t** → shumës. Pyetjet **i kujt? e kujt?** sinjalizojnë një grup me gjinore, ku nyja është e detyrueshme.

Gabimet e zakonshme

Gabim	Saktë	Pse
vajza i re	**vajza e re**	femërorja merr *e*
vajzës të re	**vajzës së re**	femërore njëjës, dhanore
djemtë të mirë	**djemtë e mirë**	emërorja e shumësit merr *e*
libri e Artës	**libri i Artës**	nyja ndjek *libri*
imirë	**i mirë**	nyja shkruhet e ndarë

Provo vetë

1. Kjo është shtëpia ___ re. *(e)*
2. Ia dhashë vajzës ___ vogël. *(së)*
3. Këta janë nxënësit ___ zellshëm. *(e)*
4. Maja ___ malit është e bardhë. *(e)*
5. Fletorja ___ djalit ishte mbi bankë. *(e)*

Burime dhe referenca

- Naim Frashëri, *Gjuha jonë* (nga *Tehajylat*), 1885.
- *Gramatika e gjuhës shqipe I – Morfologjia*, Akademia e Shkencave e Shqipërisë, Tiranë, 2002.
- *Gramatika e gjuhës shqipe II – Sintaksa*, Akademia e Shkencave e Shqipërisë, Tiranë, 2002.
- *Drejtshkrimi i gjuhës shqipe*, Instituti i Gjuhësisë dhe i Letërsisë, Tiranë, 1973.
- *Fjalori i gjuhës shqipe*, Akademia e Shkencave e Shqipërisë, Tiranë, 2006.

© 2026 English For Life LLC — Foreign Language Learning Association, Kumanovo, North Macedonia. All rights reserved.
All content, trademarks and materials on this website are the property of English For Life and may not be reproduced or distributed without prior written permission.